

Motion till riksdagen 2016/17:3229

av **Beatrice Ask m.fl. (M)**

Åtgärder mot tiggeri

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ordningslagen i syfte att i lokala ordningsföreskrifter kunna förbjuda tiggeri och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av uppdaterade kartläggningar för att klargöra dagens situation för utsatta EU-medborgare och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera organiserande av tiggeri där utsatta människor utnyttjas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydliga och enklare regler för handräckning i syfte att avlägsna personer från illegala bosättningar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydliga riktlinjer för fortsatt samordning av insatser som rör utsatta EU-migranter och tiggeri och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ta initiativ till kännbara ekonomiska sanktioner för EU-migranternas hemländer som inte agerar mot diskriminering och sociala orättvisor och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Problematiken kring EU-medborgare som tigger runt om i Sverige är omfattande. Utsatta människor som ber om pengar finns nu i hela Sverige. Regeringen bedömer att det handlar om cirka 4 000–5 000 personer. Det är en beklaglig och oroväckande utveckling som ofta innebär svåra förhållanden för de människor som det handlar om. Skälen till att många söker sig hit varierar, men för de flesta handlar det om utsatthet och svår fattigdom. Grundproblemen finns i hemländerna där social utsatthet,

diskriminering och brist på bostäder, utbildning och arbete är vanligt förekommande. Lösningen på problemen är dock inte att uppmuntra människor till tiggeri på Sveriges gator och torg. Att tigga är varken en väg ur fattigdom eller utanförskap. I stället medför det fortsatta dåliga levnadsförhållanden och risker att utsättas för våld, påtryckningar och utnyttjande.

Lokala ordningsföreskrifter

Vi anser att ordningslagen bör ses över i syfte att i lokala ordningsföreskrifter kunna förbjuda tiggeri. Det handlar om platser och situationer där detta krävs för att upprätthålla den allmänna ordningen. Till exempel vid buss- och tågstationer och andra hållplatser för kollektivtrafik eller vid köpcentrum, utanför butiker samt andra allmänna platser som torg och parker.

Förbud utnyttjande av människors utsatta situation

I maj 2014 presenterades en rapport från Länsstyrelsen i Stockholms län som innehöll en nationell kartläggning där man inhämtat information från bland annat polismyndigheter, kommuner och frivilligorganisationer. I rapporten uppskattade man att 300–500 personer kan ha utnyttjats för tiggeri under 2013. Antalet tiggare och den omfattande utbredningen i landet tyder på att det ofta bygger på en organiserad och strukturerad verksamhet och med indikationer om att stora penningvärden omsätts.

Det är viktigt med ökad kunskap om utsatta EU-medborgares situation så länge de uppehåller sig i Sverige. En bred, uppdaterad nationell kartläggning behöver ta hänsyn till alla relevanta aspekter i utsatta EU-medborgares livssituation i Sverige för att på så sätt i detalj klargöra hur situationen ser ut i dag.

Det förekommer att utsatta människor utnyttjas av andra under former som liknar människohandel och koppleri. Därför anser vi att organiserande av tiggeri, där utsatta människor utnyttjas, ska kriminaliseras. Regeringen beslutade 2014 att tillsätta en utredning om människohandel. Den aktuella delen av utredningen presenteras nu i oktober 2016. Det är viktigt att regeringen då skyndsamt lägger fram förslag till riksdagen.

Akuta sociala problem måste lösas

Kommunerna ställs inför en rad frågor mot bakgrund av utvecklingen. På lokal nivå har socialtjänsten ett ansvar för att tillgodose de mest akuta behoven. Många kommuner erbjuder, ofta med hjälp av frivilligorganisationer, bland annat platser för nattvila, akut mat och logi efter nödprovning, akuta hemresor samt tillgång till öppna dagverksamheter liksom ordning och säkerhet.

Ett problem är de sanitära konsekvenser som boplatser på gator och i parker medför. Det finns redan i dag regler för hur man får bo, både på kommunal och privat mark. Dessa lagar måste gälla lika för alla. Svårigheterna ligger i tillämpningen av reglerna och brister när det gäller möjligheterna till handräckning i syfte att avlägsna personer från illegala bosättningar.

Underlätta handräckning

Reglerna för hur man får bo, på både kommunal och privat mark, har satts ur spel i flera delar av landet. Det handlar om olovliga bosättningar som har permanentats och områden som närmast kan liknas vid kåkstäder. Kommuner och markägare har ofta mött en rad svårigheter när det gäller möjligheterna till handräckning i syfte att avlägsna personer från illegala bosättningar. Många markägare känner oro och frustration då det är markägarens sak att själv hantera ett avlägsnande av en grupp personer som olovligen bosatt sig på en fastighet, ofta med stora kostnader som följd. Det är tydligt att det behövs bättre verktyg för kommunerna att kunna motverka att olovliga boplatser uppstår. Regelverket för bosättningar på privat mark och reglerna för så kallad särskild handräckning hos Kronofogdemyndigheten behöver uppdateras.

Fortsatt samordning

Det är viktigt att kommunerna och andra myndigheter samordnar sina insatser gentemot utsatta EU-migranter och tiggeri. Regeringens nationella samordnare redovisade i sitt slutbetänkande behovet av fortsatta samordningsinsatser, inte minst på regional nivå. I länen behövs en uppdaterad lägesbild, samarbete mellan olika aktörer och erfarenhetsutbyte. Det finns också behov av rådgivning till kommuner, framförallt när det gäller barn och rättsläget i relevanta frågor. Regeringen bör fatta beslut eller komma med förslag om hur samordningen ska utformas för framtiden.

Ta initiativ till ekonomiska sanktioner

Arbetet med att sätta press på de EU-länder vars medborgare det handlar om måste fortsätta. Länder som Rumänien och Bulgarien måste vidta de reformer som krävs på hemmaplan för att inkludera utsatta grupper som kränks, diskrimineras och lever i varaktigt utanförskap. Det är dock tydligt att Sverige inte på egen hand kan driva på för att åstadkomma snabb förändring. Det krävs ett samlat agerande från EU:s medlemsländer som ytterst bör knytas till kännbara ekonomiska sanktioner om läget inte förbättras.

Det krävs en tydlig markering om att Sverige är berett att öppna för sanktioner på EU-nivå om situationen inte förbättras. Till exempel genom ekonomiska sanktioner där EU fryser utbetalningar från strukturfonderna till de aktuella länderna om de inte agerar för att förbättra situationen nationellt, vilket förhoppningsvis ska leda till samarbete och åtgärder i respektive land för att komma tillrätta med social och ekonomisk utsatthet.

Beatrice Ask (M)

Krister Hammarbergh (M)

Ellen Juntti (M)

Pål Jonson (M)

Mikael Cederbratt (M)

Anti Avsan (M)

Anders Hansson (M)

Tina Ghasemi (M)